

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 97/2022
29.09.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца СОКОЈ – Организација музичких аутора Србије, Београд, ул. Мишарска бр. 12-14, чији је пуномоћник Ђорђе Мрвошевић, адвокат у ..., против тужених РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ коју заступа Државно правобранилаштво Београд, и ЈУН ФЕСТ ДОО за организовање културно забавних приредби Панчево – у ликвидацији, ради дуга, вредност предмета спора 4.680.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 1 Пж 5725/2019 од 11.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 29. септембра 2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 1 Пж 5725/2019 од 11.02.2021. године у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву и о трошковима спора у односу на тужену Републику Србију, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДА СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 1 Пж 5725/2019 од 11.02.2021. године и пресуда Привредног суда у Београду П 2157/2019 од 27.06.2019. године у односу на Републику Србију, и у том делу се списи предмета враћају првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 36 П 2157/19 од 27.06.2019. године одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу солидарно исплате на име ауторске накнаде износ од 4.680.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 01.12.2017. године па до исплате. У ставу другом изреке, обавезан је тужилац да друготуженом плати износ од 115.500,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда 1 Пж 5725/2019 од 11.02.2022. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда, а одбијени су захтеви тужиоца и друготуженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

-2-

Решењем Привредног суда у Београду 36 П 2157/2019 од 18.11.2021. године утврђен је прекид поступка у односу на туженог ЈУН фест ДОО Панчево у ликвидацији, у складу са одредбом члана 224. ЗПП, из разлога што је наведено правно лице брисано из Регистра привредних субјекта чиме је престало да постоји.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује у складу са одредбом члана 404. ЗПП.

Оцењујући испуњеност услова за одлучивање о ревизији тужиоца као посебној у смислу одредби члана 404. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд налази да је су овој врсти спора испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној.

Предмет спора је новчано потраживање тужиоца у износу од 4.680.000,00 динара, на име ауторске накнаде за јавно саопштавање ауторских музичких дела на манифестацији која је одржана под називом ЈУН ФЕСТ у периоду од 13.06.2014. године до 22.06.2014. године. Манифестација је организована од стране друготуженог на локацији парк – Ушће који је у власништву првотуженог, а тужени о одржавању наведене манифестације нису обавестили тужиоца. Током првостепеног поступка изведен је доказ вештачењем на околност висине накнаде. Вештак је налаз и мишљење израдио у две варијанте, и то: прва варијанта – према Тарифном броју 1, став II Тарифе накнада коју наплаћује тужилац, тарифна класа 1, за одржану манифестацију износи 262.760,00 динара (без ПДВ-а); друга варијанта – према Тарифном броју 1, став IV Тарифе накнада које наплаћује тужилац, ауторска накнада за одржану наведену музичку манифестацију износи 3.900.000,00 динара, а са обрачунатим ПДВ-ом 4.680.000,00 динара. Тужилац је тужбени захтев определио у складу са другом варијантом налаза и мишљења вештака. Првостепени суд није посебно ценио налаз и мишљење вештака, будући да је утврдио да је потраживање тужиоца престало. Првостепени суд се у образложењу своје одлуке позива на члан 13. Тарифе накнада које наплаћује Сокој („Сл. гласник РС“, бр.85/2007...29/2009), којим је предвиђено да тужилац има право потраживања ауторске накнаде за три године уназад. Према становишту првостепеног суда, наведена одредба има правну природу отпуштања дуга у смислу одредбе члана 344. Закона о облигационим односима и као таква обавезује тужиоца. Како је у конкретном случају утврђено да је тужилац могао почев од 08.07.2014. године прикупити све неопходне информације за одређивање накнаде (имајући у виду јавне податке са сајта друготуженог), те како је тужба поднета 01.12.2017. године, односно након три године, то првостепени суд на основу члана 13. Тарифе закључује да је тужилац пропустио да у прописаном року оствари своје право на наплату ауторске накнаде.

Из наведених разлога првостепени суд је одбио тужбени захтев.

Привредни апелациони суд закључује да је првостепени суд правилно одлучио када је одбио тужбени захтев, али не прихвата у потпуности материјалноправне закључке првостепеног суда поводом оцене приговора застарелости. Према становишту другостепеног суда, у конкретном случају примењује се рок застарелости

из члана 374. ЗОО-а, а не може се применити правило из члана 13. Тарифе, јер се застарелост потраживања прописује законом. Међутим, наведено је без утицаја, будући да је и према одредби члана 374. ЗОО-а рок застарелости три године, па другостепени суд налази да је првостепена одлука правилна.

Основано се у ревизији указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право приликом оцене приговора застарелости утуженог потраживања, те да је стога чињенично стање остало непотпуно утврђено за одлуку о тужбеном захтеву.

Према становишту Врховног касационог суда, ради правилне примене материјалног права неопходно је дефинисати правни статус тужиоца и природу потраживања које је предмет тужбеног захтева. Тужилац је организација за колективно остваривање права аутора музичких дела основан у форми удружења у складу са одредбом члана 152. и 154. Закона о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009...119/2012) који је био важећи у моменту одржавања спорне манифестације. Његова делатност уређена је у члану 153. Закона о ауторском и сродним правима и ограничена је на закључивање уговора са корисницима ауторских дела и предмета сродних права о неискључивом уступању тих права (у случају остваривања искључивих имовинских права), односно на наплату накнаде од корисника (у случају остваривања права на накнаду). Организација се не оснива ради стицања добити (члан 152. став 2 ЗАСП). Дакле, тужилац је удружење основано од стране аутора музичких дела ради остваривања и заштите њихових имовинских интереса, те у правном промету иступа у своје име, а за рачун аутора.

Имајући у виду правни статус тужиоца као правног лица, делатност којом се бави и предмет овог спора, Врховни касациони суд закључује да се другостепени суд неправилно позива на одредбу члана 374. Закона о облигационим односима поводом оцене приговора застарелости. Наведеном законском одредбом предвиђен је трогодишњи рок застарелости међусобних потраживања правних лица из уговора о промету робе и услуга, и не може се применити на потраживање које је предмет спора, и то из два разлога: први, тужилац наплаћује накнаду, а не прометује робом или услугама, и друго, не ради се о уговорном односу који је у основи потраживања из члана 374. ЗОО-а, већ законској обавези на плаћање накнаде ауторима музичких дела за конкретан облик јавног саопштавања. Имајући у виду да у конкретном случају тужилац остварује имовинска права аутора тако што наплаћује накнаду (а не прометује тим правима), те да извор облигације није уговор, то се онда на потраживање које је предмет тужбеног захтева не може применити одредба члана 374. Закона о облигационим односима.

Поред тога, није правилно ни правно становиште првостепеног суда да је на основу одредбе члана 13. Тарифе које наплаћује Сокој, извршен отпуст дуга за сва потраживања старија од три године, јер овакав закључак није заснован на правилној примени материјалног права. Наиме, отпуст дуга регулисан је одредбом члана 344. и 347. Закона о облигационим односима тако да је отпуст дуга, пре свега, споразум између повериоца и дужника којим поверилац изјављује да неће тражити испуњење конкретне обавезе, а дужник се са тим саглашава. Могуће је и опште отпуштање дугова (члан 347. ЗОО-а), али и оно подразумева конкретан однос повериоца и дужника.

Чланом 13. Тарифе предвиђено је да Сокој има право потраживања ауторске накнаде за три године уназад. Имајући у виду законску дефиницију отпуста дуга као начина престанка обавезе, закључује се да одредба члана 13. Тарифе не може довести до престанка обавезе у складу са овим институтом, јер не почива на споразуму повериоца и дужника, а самим тим се не односи на конкретног дужника, нити на конкретна потраживања, што је конститутивни елемент споразума о отпусту дуга. Из наведених разлога, није правилан материјалноправни закључак првостепеног суда да је потраживање тужиоца престало у складу са чланом 13. Тарифе, јер дати разлози немају свој основ у одредби члана 344. Закона о облигационим односима.

Имајући у виду различита тумачења нижестепених судова поводом оцене приговора застарелости утуженог потраживања, било је неопходно изнети ново тумачење права поводом наведеног питања, што је од значаја за доношење правилне одлуке о тужбеном захтеву за плаћање ауторске накнаде за јавно саопштавање ауторских музичких дела извођењем и за уједначавање судске праксе.

На основу изнетог схватања о природи односа из кога је проистекао спор и према томе и примени материјалног права од значаја за застарелост конкретног потраживања, Врховни касациони суд је укинуо нижестепене одлуке јер због погрешне примене материјалног права поводом оцене приговора застарелости потраживања, првостепени суд није ценио налаз и мишљење вештака који је израђен у две варијанте, па је чињенично стање за одлуку о тужбеном захтеву остало непотпуно утврђено.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање и правилно применити одредбе материјалног права на које је указано овим решењем, па ће донети нову одлуку о тужбеном захтеву и трошковима поступка.

Имајући у виду све напред наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку донео одлуку као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић